

Spis treści

O Redaktor serii	8
Wstęp	9

Rozdział 1.

Dlaczego trudno rozmawiać z dziećmi o sprawach intymnych i dlaczego warto to robić?	13
1.1. Seksualność dziecka – wiedza naukowa a osobiste przekonania	13
1.2. Osobiste doświadczenia dorosłego a wychowanie seksualne dziecka	20
1.3. Podsumowanie	38
Dodatek 1. Moja seksualność	40

Rozdział 2.

Dokąd zmierza rozwój seksualny?	42
2.1. Funkcje seksualności w życiu człowieka	42
2.2. Etapy rozwoju seksualnego – podział i główne zadania rozwojowe w obrębie seksualności	48
2.3. Seksualność jako integralny aspekt funkcjonowania człowieka (propozycja modelu)	64
2.4. Czynniki oddziałujące na przebieg rozwoju seksualnego dziecka	67
2.5. Podsumowanie	87
Dodatek 2. Seksualność mojego dziecka	89

Rozdział 3.**Dziecko płciowe czy dziecko seksualne? Na czym bazuje**

seksualność człowieka?	92
3.1. Płciowość, seksualność, erotyzm a dziecko	92
3.2. Jak powstaje „ja seksualne”	100
3.3. Podsumowanie	129
Dodatek 3. Do czego wychowujemy dzieci w sferze seksualnej	131

Rozdział 4.**Jak dziecko przejawia swoją płciowość? O typowej ekspresji seksualnej dziecka**

4.1. Rozwój seksualny a ekspresja seksualna	133
4.2. Różnorodność dziecięcej ekspresji seksualnej	134
4.3. Norma seksuologiczna dla dzieci i młodzieży	159
4.4. Podsumowanie	164
Dodatek 4. Inwentarz zachowań seksualnych dziecka	165

Rozdział 5.**Rodzice, wychowawcy, rówieśnicy. Kto uczestniczy**

w kształtowaniu seksualności dziecka?	173
5.1. Konteksty rozwoju seksualnego – kto i kiedy stanowi główne źródło oddziaływań na rozwój w sferze seksualnej	173
5.2. Rola rodziny w kształtowaniu rozwoju seksualnego dziecka	174
5.3. Grupa rówieśnicza jako źródło wiedzy o seksualności własnej i innych	194
5.4. Rola edukacji w procesie rozwoju seksualnego	198
5.5. Podsumowanie	205
Dodatek 5. Konteksty rozwoju seksualnego	206

Rozdział 6.

Jak wspierać rozwój seksualny dziecka, gdy przebiega on w sposób nietypowy	209
6.1. Kiedy rozwój przestaje biec prawidłową ścieżką	209
6.2. Czynniki ryzyka zaburzeń rozwoju seksualnego	210
6.3. Temperament jako czynnik ryzyka zaburzeń rozwoju seksualnego	211
6.4. Zaburzenia wybranych funkcji poznawczych jako czynnik ryzyka rozwoju zaburzeń w sferze seksualnej dziecka	224
6.5. Wykorzystanie seksualne dziecka	233
6.6. Podsumowanie	253
Dodatek 6. Zachowania dziecka sugerujące możliwość doświadczenia wykorzystania seksualnego	254
Bibliografia	259